

Er begeistring en farlig følelse?

Per-Einar Binder

professor og visedekan for utdanning, spesialist i klinisk psykologi, Psykologisk fakultet, UiB.

Sølvi Kristiansen omtaler min begeistring over relasjonell psykoanalyse med skarp sarkasme i sitt innlegg i forrige nummer av Tidsskriftet. Hun kritiserer dessuten både meg og andre forfattere i temanummeret om relasjonell psykoanalyse for å skape et «fordreiet perspektiv» hvor det «visst» er «den relasjonelle psykoanalysen som er sentrum». Hun kritiserer oss også over å være begeistret over en retning av psykoanalysen som har et amerikansk opphav. Dette er en trist form for kritikk. For jeg tror at det vil gå riktig så galt med psykoanalysen om den ikke gir rom for begeistring. Akkurat nå er psykoanalysen i krise over store deler av verden. Rekrutteringen til psykoanalytiske institutter går nedover. Det er få pasienter som etterspør psykoanalyse, og offentlighet, akademia og helsemyndigheter har jevnt over mye mistillit til psykoanalysen. Når det da finnes en gren av psykoanalysen som er i markert vekst, som vinner popularitet, og som mange terapeuter og analytikere opplever som rik, meningsfull og til god hjelp for pasientene: Er det ikke da på sin plass at noen lar seg begeistre? Selv om retningen har et amerikansk opphav? Men ikke alle kan eller skal la seg begeistre over relasjonell psykoanalyse. Sølvi Kristiansen kan få slippe.

Så for å klare opp: Selvsagt står den relasjonelle psykoanalysen i sentrum for et temanummer om relasjonell psykoanalyse. Nummeret har ikke tatt mål av seg til å handle om hele psykoanalysen, men kun en del av den. At det også er et bidrag i forhold til psykoanalysen som et hele, er en annen sak. Dette er noe Kristiansen selv stadfester ved at de diskusjonstemaene vi har tatt opp, nettopp preger *International Journal of Psychoanalysis*. Selvsagt finnes det gode og vektige bidrag til psykoanalyse som er europeiske, noen av dem gamle, noen av dem nyere. En følelse av, ja akkurat – begeistring – er noe jeg selv også føler i forhold til Fairbairn og Winnicott. Og da ikke på grunn av at de er europeere. Det var ikke de relasjonsorienterte europeiske psykoanalytikere som fikk sitt temanummer denne gangen. For egen del er jeg ikke i stand til å se det problematiske i den relasjonelle psykoanalysens amerikanske opprinnelse. Retningen utgjør et selvstendig bidrag og er ikke bare en motreaksjon på amerikansk egopsykologi. Den relasjonelle psykoanalysen hviler tungt på europeisk tankegods, hvor nettopp Fairbairn, Winnicott og Ferenczi står sentralt. Grunnen til at relasjonell psykoanalyse nå vekker like stor begeistring i Europa som på den amerikanske østkysten, tror jeg ligger i akkurat det faktum at europeiske idealer om filosofisk selvrefleksjon og fri og åpen intellektuell debatt her går hånd i hånd med amerikansk pragmatisme. Dette er trekk ved de to kulturere som jeg sterkt verdsetter.